

การพัฒนาวิธีปฏิบัติการติดตามผู้ป่วยยาเสพติดในชุมชน
โดยเครือข่ายมีส่วนร่วม โรงพยาบาลราชสีไศล จังหวัดศรีสะเกษ

“Development of a Participatory Network Model for Community Follow-up
of Substance Use Disorder Patients at Rasi Salai Hospital, Sisaket”

วิมลฤดี ไสค์คำ
โรงพยาบาลราชสีไศล

บทคัดย่อ

ยาเสพติดประเภทยาบ้าส่งผลกระทบต่อตัวผู้ป่วยทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตเกิดโรคทางจิตเวช จนส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิต ครอบครัว สังคม การนำผู้ป่วยเข้าสู่ระบบการบำบัดจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่ง จากการดำเนินงานคลินิกบำบัดยาเสพติด โรงพยาบาลราชสีไศลพบผู้ป่วยยาเสพติด เข้าสู่ระบบการบำบัดในปีงบประมาณ 2566 จำนวน 107 ราย บำบัดครบ 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.98 จากการติดตามพบผู้ป่วยเสพยาบ้าใน 3 เดือน 78 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.90 ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาวิธีปฏิบัติการติดตามผู้ป่วยเพื่อลดการกลับเสพยาบ้า การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาวิธีปฏิบัติการติดตามผู้ป่วยยาเสพติดในชุมชนโดยเครือข่ายมีส่วนร่วม ขั้นตอนการศึกษาประกอบด้วย 1) การวางแผน (Plan) 2) การปฏิบัติ (Action) 3) สังเกตผล (Observe) 4) การสะท้อนผล (Reflect) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นผู้ป่วยยาเสพติดที่เป็นเป้าหมายติดตามในปี 2567 จำนวน 124 ราย ทำการศึกษาระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ.2567 - มีนาคม พ.ศ.2568 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบคัดกรองผู้ป่วยที่เสพยาและสารเสพติด (V2) 2) แบบประเมิน OAS 3.แบบบันทึกข้อมูลการบำบัดรายบุคคล 4.แบบรายงาน บสต. ผลการศึกษาพบว่า 1) วิธีปฏิบัติการติดตามผู้ป่วยยาเสพติดในชุมชนโดยเครือข่ายมีส่วนร่วมประกอบด้วย 1.1) ขั้นเตรียม 1.2) ขั้นปฏิบัติ 1.3) ขั้นสรุป 2) หลังใช้รูปแบบกลุ่มเป้าหมายเสพยาบ้าใน 3 เดือน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.23 สรุปวิธีปฏิบัติการติดตามผู้ป่วยยาเสพติดในชุมชนโดยเครือข่ายมีส่วนร่วม สามารถลดอัตราการเสพยาบ้าในผู้ป่วยยาเสพติดได้และเกิดวิธีปฏิบัติการติดตามผู้ป่วยยาเสพติดในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในชุมชน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่ปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ อาสาสมัครสาธารณสุข แม้อัตราการเสพยาบ้าใน 3 เดือนลดลง ควรมีการติดตามผู้ป่วยยาเสพติดในระยะยาวและควรมีการนำวิธีปฏิบัติไปใช้กับผู้ป่วยยาเสพติดอย่างต่อเนื่องต่อไป

คำสำคัญ : ผู้ป่วยยาเสพติด, การติดตามในชุมชน

**การพัฒนาวิธีปฏิบัติติดตามผู้ป่วยยาเสพติดในชุมชนโดยเครือข่ายมีส่วนร่วม
โรงพยาบาลราชสีลา จังหวัดศรีสะเกษ**

ขั้นตอน	ข้อปฏิบัติ	ผู้ปฏิบัติ
ขั้นเตรียม	1.เตรียมประวัติผู้ป่วย 2.ประสานเครือข่ายเพื่อติดตามผู้ป่วย 3.ประสานเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัคร สาธารณสุขในพื้นที่เพื่อนัดหมายผู้ป่วยและครอบครัว	-เจ้าหน้าที่กลุ่มงานจิตเวชและ ยาเสพติด -เจ้าหน้าที่สาธารณสุข -อาสาสมัครสาธารณสุข
ขั้นปฏิบัติ	1.ประชุมทีมติดตามเพื่อร่วมวางแผนการดูแลผู้ป่วย 2.จัดตารางออกเยี่ยม 3.แจ้งเครือข่ายให้ทราบ case และวัน เวลา ที่จะออก เยี่ยมในแต่ละชุมชนให้ทีมทราบ 4. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขนำประวัติ case ที่จะออกเยี่ยม แจ้งข้อมูลปัญหาและวางแผนการเยี่ยมก่อนออกเยี่ยม จริงกับทีมพื้นที่ทุกครั้ง 5. สรุปผลการเยี่ยม 10 ด้านให้ทีมทราบ และส่งต่อ ข้อมูลการให้ทีมเครือข่ายในพื้นที่เพื่อดูแลต่อเนื่อง	-เจ้าหน้าที่กลุ่มงานจิตเวชและ ยาเสพติด -เจ้าหน้าที่สาธารณสุข -อาสาสมัครสาธารณสุข -เจ้าหน้าที่ปกครอง -เจ้าหน้าที่ตำรวจ
ขั้นสรุป	1. สรุปผลการติดตามในระบบบริการโรงพยาบาล 2.ส่งกลับข้อมูลการดูแลช่วยเหลือแก่เครือข่ายผู้ดูแลใน ชุมชน	-เจ้าหน้าที่กลุ่มงานจิตเวชและ ยาเสพติด -ครอบครัว -ผู้ป่วย

เอกสารอ้างอิง (References):

1. นิตยา ฤทธิศรี, ศุภลักษณ์ จันทาญ .รูปแบบการติดตามผู้ป่วยยาเสพติดหลังการบำบัดแบบบูรณาการ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม.วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม 2561:15(1)61-65
2. วรางคณา นาควะวิโมกษ์.การพัฒนาารูปแบบการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยยาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนจังหวัดระยอง.วารสารการสร้างเสริมสุขภาพภาคตะวันออกเฉียง 2564:3(2)22-34
3. เสาวลักษณ์ บุญยรัตน์.การพัฒนาารูปแบบการบำบัดรักษาและติดตามผู้ป่วยยาเสพติดโดยชุมชนเป็นฐานร่วมกับการประยุกต์ใช้ระบบโทรเวชกรรมในชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอชะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา.วารสารสิ่งแวดล้อมศึกษาการแพทย์และสุขภาพ 2567:9(4)236-247
4. อรทัย ศรีเรือง, ชัยณรงค์ รัตนวงศ์ .การพัฒนาารูปแบบการบำบัดรักษาผู้ติดสารเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน.วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ 2564 :14(1)27-37
5. Galea,S.,Nandi,A.& Vlahov,D.The social epidemiology of substance use.Epidemiologic Reviews,2004:26(1) 36-52

